

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор Шарин С. В.

“ ____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія твору і тексту

Спеціальність «Журналістика»

Факультет філології

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма з предмету «Теорія тексту і твору» для студентів спеціальності «Журналістика», 19 с.

Розробник:

доктор філологічних наук, професор кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства Факультету філології Козлик Ігор Володимирович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства

Протокол від “ ___ ” _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри _____ (проф. Козлик І.В.)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Схвалено методичною радою Факультету філології

Протокол від “7” вересня 2022 р. №1

“ ___ ” _____ 20__ р.

Голова _____ (Мартинець А. М.)

(підпис)

Декан факультету філології

_____ (Голод Р.Б.)

© Козлик І.В., 2022

© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2022

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Освітня програма «Журналістика» Спеціальність «Журналістика»	Нормативна	
Модулів – 2	галузь знань 061 «Журналістика»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	____-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - <i>Презентація власних творчих здобутків</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	____-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0,5 самостійної роботи студента – 2,5	Рівень вищої освіти: Перший (бакалавр)	12 год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	__ год.
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:3

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – набуття студентами знань загальної теорії твору і тексту та щодо особливостей побудови й аналізу текстів мас-медіа з урахуванням специфіки кожного виду ЗМК. Вироблення умінь і навичок їх застосування на практиці під час написання журналістських матеріалів різних жанрів, під час проведення радіо- та телепередач.

Завданнями даної дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями про структуру тексту загалом та структури журналістського твору зокрема у площині цілісності феномена твору/тексту, оволодіння практичними навичками текстотворення різної жанрової належності, формування загальної структури журналістського твору, навичками орієнтації у варіативних засобах розбудови конкретних структур, правилами користування під час написання матеріалу необхідними мовностилістичними засобами для створення можливостей його адекватного сприймання й розуміння.

Компетентності:

- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;
- СК 02. Здатність формувати інформаційний контент

Програмні результати навчання:

- ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.
- ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
- ПР 14. Генерувати інформаційний контент для будь-якого виду ЗМІ за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

Програма навчальної дисципліни

Модуль І. Проблема тексту в семіотиці й культурології Ю. Лотмана

Тема 1. Визначення тексту: текст з погляду лінгвіста і не-лінгвіста; основні властивості тексту; обов'язкова умова дешифрування текстів.

Тема 2. Функціональний підхід до тексту: значення семантичних і синтаксичних показників і відповідних їм рівнів аналізу в аспекті питання про чинники визначення місця даного тексту в типології текстів; функціональний підхід до тексту; поняття функції тексту; джерело зміни семантики і синтаксису тексту; чинник визначення типологічної класифікації текстів

Тема 3. Текст в аспекті сприймання автором і реципієнтом: кількість типологій, з якими обов'язково корелює текст; типи стосунків між типологічною оцінкою тексту з боку його творця і з боку реципієнта; три підходи до тексту з боку слухача; орієнтації автора з урахуванням можливостей сприймання тексту реципієнтом і відповідні їм типи текстів.

Тема 4. Текст і культура: текст в аспекті культури; два підходи до інтерпретації категоріального ряду «текст–функція тексту–культура»; культура як синтетичне поняття; відмінності культурного (культурологічного) поняття тексту від лінгвістичного поняття тексту; текст і не-текст: чинники розмежування (критерій авторитетності / істинності) і можливість й умови оберненості цих понять; поняття «точки зору текстів»; наявність / відсутність виокремленості серед маси загальномовних повідомлень як критерій для визначення присутності / відсутності культури як певного типу самоорганізації колективу; ознаки руйнування культури в аспекті текстовості, ритуалізація текстів.

Тема 5. Тексти і не-тексти у сфері історії культури: створення ієрархії текстів з певним зростанням текстового значення; тексти у культурі з парадигматичною побудовою; тексти у культурі з синтагматичною побудовою.

Тема 6. Текстові і мовні значення в структурі тексту і їхня роль у функціонуванні культури: боротьба в тексті між його текстовим і мовним значенням і тенденції до збільшення або зменшення власне текстових значень (зміна функції ознак тексту в ситуації втрати чинності певною системою істин і цінностей; текст і не-текст в аспекті зіткнення в культурі тенденцій до семіотизації і десеміотизації (полемічне спростування текстового значення загальномовним (тобто субтекстовим); невідповідність між текстовою і субтекстовою інформацією як джерело породження додаткових сенсів; значення текстових значень у площині функціонування культури.

Тема 7. Системне і несистемне в культурі: статичне і динамічне в семіотичних системах; визначення поняття «системне» і поняття «не(поза)системне» в структурному аналізі семіотичних об'єктів; втягування позасистемних елементів в орбіту системності як одне з основних джерел динамізму семіотичних структур; види позасистемного; несистемне й іносистемне.

Тема 8. Простір організації структури: однозначне і амбівалентне як механізми організації структури; опозиція «ядро – периферія» в організації структури; необхідне–зайве в структурі.

Тема 9. Види соціальних функцій семіотичних систем: примарні функції; вторинні функції; тенденція до індивідуалізації семіотичних систем;

динамічна модель і поетична мова, два типи семіотичних систем, орієнтованих на передачу примарної й вторинної інформації.

Тема 10. Текст і культурний контекст: культура як ієрархічно організована функціонуюча система; діалогічність художнього тексту; «тексту тексті» як специфічна риторична побудова; двоїстість основи знакового походження художнього тексту.

Тема 11. Функції тексту: функціональна двоїстість текстів в системі культури; функція адекватної передачі значень; функція породження нових смислів (прагматичний аспект роботи тексту); комунікативна функція; творча функція (текст як генератор смислів); сутність акту розуміння з семіотичного погляду; реконструктивна функція тексту (символізація текстів і проблема пам'яті культури), соціально-комунікативна функція тексту як інтелектуального механізму.

Модуль II. Аспекти тексту

Тема 12. Текст і твір: текст як форма відчуження; текст як форма існування.

Тема 13. Текст у поаспектній диференціації: елементи тексту; одиниці текстів; текстові засоби; види текстів.

Тема 14. Основні поняття характеристики текстів: архітектоніка тексту; структурованість тексту; цілісність; просторово-часова дискретність.

Тема 15. Текст і психологія авторської творчості: характер змісту тексту; текст у комунікативному акті; текст як типологічна структура у засобу впливу.

Тема 16. Три постулати розгляду феномена тексту.

Тема 17. Структури тексту: фактологічна; тематична; тематична перцептивна.

Тема 18. Структури тексту: композиційна; архітектонічна авторська; логіко-поняттєва авторська; логіко-поняттєва перцептивна.

Тема 19. Структури тексту: емоційно-експресивна; інформаційна авторська; інформаційна перцептивна; комунікативна авторська; психологічна авторська і перцептивна структури.

Тема 20. Функції тексту: контактна; організуюча; функція формування поглядів; аферентна; заклична.

Тема 21. Текст як продукт знакової діяльності: рівні функціонування логіко-психологічного механізму; природний механізм виникнення тексту.

Тема 22. Рівні протікання предикації (аспект кореляції думки і дійсності): текст як фрагмент інформаційної системи і засіб впливу; текст як предмет перцепції

Модуль III. Композиція журналістського тексту

Тема 23. Поняття композиції журналістського твору: композиція в аспекті теми: в аспекті реалізації; в аспекті структури.

Тема 24. Правила композиції: відповідність кількості підтем кількості завдань; узгодженість підтем з жанровою специфікою матеріалу і обраними прийомами монтажу.

Тема 25. Основні труднощі композиційної роботи: перелік основних проблемних питань; правила вирішення труднощів роботи по композиційній організації журналістського тексту.

Тема 26. Композиція і жанр журналістського твору: композиція есе і нарису; структурування матеріалу в інформаційних й аналітичних жанрах: побудова замітки; функція ліду.

Тема 27. Композиційні особливості репортажу як типу журналістського твору: синтетичний характер репортажу; специфіка розвитку дії в репортажі; роль автора в репортажі; труднощі побудови матеріалу в репортажі.

Тема 28. Композиційні особливості інтерв'ю як типу журналістського твору: стандартне інтерв'ю; вільне інтерв'ю.

Тема 29. Особливості композиційної роботи в аналітичних жанрах: основні труднощі; підготовча робота; характеристики риторичної композиції.

Тема 30. Специфіка композиції в художньо-публіцистичних творах: основні труднощі; злиття публіцистичної думки і художнього прийому; специфічні композиційні прийоми; способи тематичного розгортання.

Модуль IV. Текст як модель комунікативного акту

Тема 31. Основні одиниці тексту: самостійні рівні (повідомлення і блок); проміжкові рівні (фрагмент і абзац); несамостійні рівні (речення і сполучення слів, яке володіє якістю предикації); розрізнення структури і тексту повідомлення.

Тема 32. Система, форми, суперечності комунікативного акту: твір і умови комунікативного акту; шляхи виявлення будови комунікативного акту; ситуація в діалогічному мовленні; ситуація в монологічному мовленні; поняття «віяльного спілкування»; суперечності в системі: автор (видавець) – твір (видання) – читачі.

Тема 33. Діяльність автора і читача у процесі здійснення комунікативного акту: основні моменти комунікативного акту; характеристики процесу промовляння; характеристики процесу розуміння; процес написання твору.

Тема 34. Підструктури тексту як моделі комунікативного акту: горизонтальна будова; вертикальна будова;

Тема 35. Організація твором комунікативного акту: дія комунікативної підструктури; дія пізнавальної підструктури; мовленнєві функції повідомлення та їх реалізатори.

Тема 36. Елементарні стилі мовлення: класифікація стилів; особливості розмовно-побутового мовлення; особливості розмовно-ділового мовлення;

особливості агітаційного, популярного стилю; протистояння теоретичного і практичного елементарних стилів.

Структура навчальної дисципліни

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичне заняття	Самостійна робота
Модуль I. Проблема тексту в семіотиці й культурології Ю. Лотмана			
Тема 1. Визначення тексту:	1		1
Тема 2. Функціональний підхід до тексту:	1		1
Тема 3. Текст в аспекті сприймання автором і реципієнтом:	2		
Тема 4. Текст і культура:	2		2
Тема 5. Тексти і не-тексти у сфері історії культури: –	1		2
Тема 6. Текстові і мовні значення в структурі тексту	1		2
Тема 7. Системне і несистемне в культурі:	1		2
Тема 8. Простір організації структури:	1		2
Тема 9. Види соціальних функцій семіотичних систем:	1		2
Тема 10. Текст і культурний контекст:	1		2
Тема 11. Функції тексту:	1		2
Модуль II. Аспекти тексту			
Тема 12. Текст і твір:	2	1	
Тема 13. Текст у поаспектній диференціації:	1	1	
Тема 14. Основні поняття характеристики текстів:	1		
Тема 15. Текст і психологія авторської творчості:	1		
Тема 16. Три постулати розгляду феномена тексту.			2
Тема 17. Структури тексту:			2
Тема 18. Структури тексту:			2
Тема 19. Структури тексту:			2

Тема 20. Функції тексту:			2
Тема 21. Текст як продукт знакової діяльності:			2
Тема 22. Рівні протікання предикації (аспект кореляції думки і дійсності):			2
Модуль III. Композиція журналістського тексту			
Тема 23. Поняття композиції журналістського твору:		2	
Тема 24. Правила композиції:		2	
Тема 25. Основні труднощі композиційної роботи:		2	
Тема 26. Композиція і жанр журналістського твору:		2	
Тема 27. Композиційні особливості репортажу як типу журналістського твору.		2	
Тема 28. Композиційні особливості інтерв'ю як типу журналістського твору:		2	
Тема 29. Особливості композиційної роботи в аналітичних жанрах:		2	
Тема 30. Специфіка композиції в художньо-публіцистичних творах:		2	
Модуль IV. Текст як модель комунікативного акту			
Тема 31. Основні одиниці тексту:			4
Тема 32. Система, форми, суперечності комунікативного акту:			4
Тема 33. Діяльність автора і читача у процесі здійснення комунікативного акту:			4
Тема 34. Підструктури тексту як моделі комунікативного акту:			4
Тема 35. Організація твором комунікативного акту:			4
Тема 36. Елементарні стилі мовлення:			4
Загальна к-сть годин:	16	18	56

Методи навчання

Під час навчання передбачені лекції із застосуванням мультимедійного проектора, розв'язування практичних завдань, аналіз текстів. До засобів діагностики включаються опитування, робота на практичних заняттях, поточне

тестування, оцінка за практичні завдання, оцінка текстових матеріалів, оцінювання заліку.

До словесних методів навчання належать: розповідь, пояснення, бесіда, лекція.

Методи оцінювання

Конвертація кількості балів із дисципліни в оцінки за шкалами ECTS та чотирибальною (традиційною):

Підсумкова оцінка студентів за вивчення курсу (модуля) розраховується за шкалою ECTS таким чином:

A	90 – 100 балів
B	80 – 89 балів
C	70 – 79 балів
D	60 – 69 балів
E	50 – 59 балів

Присвоєння оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться для студентів, які успішно завершили вивчення дисципліни (набрали не менше 24 балів за поточну навчальну діяльність і не менше 26 балів за підсумковий контроль (залік)).

Оцінка ECTS конвертується у традиційну чотирибальну шкалу таким чином:

A	«5»
B, C	«4»
D, E	«3»
FX, F	«2»

Оцінка з дисципліни FX, F («2») виставляється студентам, яким не зараховано модуль із дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зараховано підсумковий контроль. Ця категорія студентів має право на дві спроби перескладання підсумкового контролю за графіком, затвердженим навчальним закладом.

Оцінка F виставляється студентам, які не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення курсу (модуля).

Методи контролю

Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» ([URL:https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-DVNZ-«Prykarpatskyi-natsionalnyi-universytet-imeni-Vasyliia-Stefanyka».pdf](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-DVNZ-«Prykarpatskyi-natsionalnyi-universytet-imeni-Vasyliia-Stefanyka».pdf)).

Оцінювання здійснюється у формах поточного та підсумкового контролю.

Рекомендована література

1. Теорія твору і тексту: хрестоматія для студентів спеціальності «Журналістика» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / упор. доктор філол. наук, професор І. В. Козлик. Івано-Франківськ, 2020. 171 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/5807>
2. Козлик І. Літературознавчий аналіз художнього тексту/твору в умовах сучасної міжнаукової та міжгалузевої взаємодії. Брно, 2020. С. 167–220. URL: <https://drive.google.com/file/d/1NNDEs5RaH7HZf1bf9jKMRlwSO5362IJr/view?usp=sharing>
3. Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту. Київ: РВЦ Київський університет, 1998. 336 с.
4. Михайленко В. М. Теорія твору й тексту: [навч. посіб.]. Київ: Паливода А. В., 2013. 255 с.
5. Галич В., Галич О. Не поцінований досі материк української преси і книги в діаспорі: до виходу двох українознавчих монографій професора М. Тимошика. Українознавство. 2021. № 2 (79). С. 223 – 233.
6. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). / І. Срібняк. – К.: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. – 156 с.

7. Хітрова Т. В. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник / Т. В. Хітрова. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2019.
8. Дзюба І.М. Інтернаціоналізм чи русифікація? — К.: Вид. дім «КиєвоМогилянська акад.», 2005. — 336 с.
9. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2004.–304 с.